

nr.4
2025

iUSBÄRAREN

UTGIVEN AV JURIDISKA FÖRENINGEN VID STOCKHOLMS UNIVERSITET SEDAN 1959

SVENSK ADVOKAT I SCHWEIZ

Intervju med Marcus Eklund på CMS i Zürich

AI OCH JURIDIK

Ai-genererad bevisning

STUDENTLIV

Guide till klädkoder

KRÖNIKA

En Glühwein-olycka

iUSBäraren ges ut av Juridiska Föreningen vid Stockholms universitet. Utgivning sker fyra gånger per år och tidningen skickas kostnadsfritt till alla studenter vid Juridiska fakulteten vid Stockholms universitet samt till alla anställda på Juridicum vid Stockholms universitet. Även utvalda advokatbyråer, myndigheter och bibliotek erhåller tidningen kostnadsfritt.

I DETTA NUMMER

Chefredaktörens krönika	3
Ordförandekrönika.....	4
Vinterlovsartikel från JURO	5
Svensk advokat i Schweiz	6
Ett äventyr till Kiruna och friterade köttbullar	8
Vi gillar olika på semestern.....	9
Julklappar och köprätt	10
Centrum för rättvisa möter MSA	12
Överlevnadsguide till klädkoder	16
Rimdomen	18
En Glühwein-olycka.....	19
Julstress och paragrafångest.....	20
Kan vi lita på bevisen när AI kan skapa allt?....	22
AI-musik och upphovsrätt	23
Notiser.....	24
Fråga Arbetsrättaren	26

ANSVARIG UTGIVARE

Mathilde Lönnell Mortensen
viceordforande@jurstud.com

INFORMATIONSEKRETERARE OCH TILLFÄLLIG CHEFREDAKTÖR

Karin Sparrman
chefred@jurstud.com

GRAFISK FORM OCH LAYOUT

Jill Wallentin
mail@jillsmat.se

MARKNADSSEKRETERARE

Gustaf Wennersten
marknadssekreterare@jurstud.com

TRYCK

Scandinavian Print Group

OMSLAGSFOTO

Kollage. Foto: Aleksandra Djordjevic & Pexels

ADRESS

Frescativägen 16
114 18 Stockholm

Redaktionen förbehåller sig rätten att skära i eller refusera insänt material. För icke beställt material ansvaras ej. I tidningen gjorda uttalanden är endast om så anges att betrakta som JF:s eller iUSBäraren ståndpunkt.

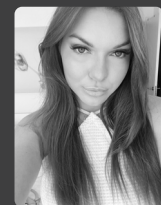
Redaktionen

KARIN SPARRMAN
Chefredaktör,
Skribent

CRISTINA
BLIXING
Vice chefredaktör

EMMA GROTH
Skribent

ENNI ZANDER
Skribent

ANNA ANTWAN
Skribent

BENJAMIN
KARACIC
Skribent

HARRI
KORHONEN
Alumniskribent

TULUHAN
BOZKURT
Skribent

CORNELIA
AZIZPOUR
Skribent

LOVA NILSSON
Skribent

DAVID MUNCK
Alumniskribent

JILL WALLENTIN
Formgivare

Annonsera i iUSBäraren?

marknadssekreterare@jurstud.com

■ CHEFREDAKTÖREN HAR ORDET

Julen – en välbehövlig paus eller en tid för att ta ikapp studier?

TEMAT för detta nummer är som vanligt lite gott och blandat, men med ett övergripande fokus på julen, både som högtid såväl som andningspaus för oss studenter. När detta nummer planerades för i början av november var det kanske redaktionen längtan efter julen som framkallade detta tema, eller så var det helt enkelt längtan efter en paus. De som är, eller har varit, studenter förstår hur välbehövlig denna paus är. Samtidigt är det ofta inte tillräckligt av en paus för att ladda upp batterierna för vårterminen, något som vår skribent Emma kommer att berätta mer om. Vi har även en text om semestervanor och hur dessa kan differentiera sig och en intervju med en utbytesstudent som spenderar sin första jul i Sverige. Oavsett om du planerar att spendera julen med tentaplugg, omringad av nära och kära, eller med en välbehövlig paus från vardagen, är julen en lämplig tid för reflektion över det gångna året.

För iUSBäraren har 2025 inneburit en del förändringar i redaktionen, både när det gäller vem som är chefredaktör och vilka som är skribenter. Även detta nummer välkomnar vi två medlemmar till redaktionen, en som återvänder efter en annan slags paus, och en som skriver med oss för första gången. Det är oerhört roligt att redaktionen vuxit så pass mycket under det gångna året och vi hoppas att det blir en återkommande trend även nästa år. Våra nya skribenter skriver om riskerna med AI kring bevisföring och om köprättsliga regler kring julklappar.

Även detta nummer skriver arbetsrättaren Rebecca en text om ett högaktuellt ämne, denna gång om EU-domstolens ogiltigförklarande av delar av minimi-

lön direktivet. Vi har även flera intervjuer i detta nummer: en med Fredrik Bergman Evans från Centrum för rättvisa som samarbetar med Marcus Irajinia Berglie från MSA, och en med Marcus Eklund från CMS i Zürich.

Utöver det har vår skribent Benjamin skrivit ett julrim inspirerat av Mellqvists berömda "rimdom" från 1986 och vi har även en till text om AI skriven av Harri, denna om musik skapad av AI och den juridiska problematik som uppstår.

Jag satte mig ner med Juridiska Föreningens sekreterare som ansvarar för årsbalen i år, Ellie MacLeod, för att reda ut vad som faktiskt gäller med alla olika klädkoder vi använder på föreningens olika evenemang. I skrivande stund är det enbart några dagar kvar tills årsbalen äger rum, något som innebär att året börjar lida mot sitt slut. Jag lämnar min roll som informationssekreterare tillika tillfällig chefredaktör med vemod såväl som glädje, och jag är väldigt förvånansfull inför det nya året.

Julen är för många en fantastisk stund av glädje, men det kan även vara en stark påminnelse om sorg och de som lämnat oss. Oavsett om du läser det här numret i mitten av jobb- eller studiekaos i mitten av december, eller precis under julen, hoppas vi att detta nummer kan skänka lite glädje under årets sista månad. Med vinterns ankomst är det därmed dags för mig att lämna över denna något tillfälliga stafettpinne. Från redaktionen vill vi tacka för detta år medan vi börjar blicka framåt mot 2026 och alla dess möjligheter!

KARIN SPARRMAN
Chefredaktör

En sentimental resa

ÄN är det inte dags för juluppehåll och årets sista dagar. Men i samband med att vintern kommer krypande med kyla och de första snöflingorna gör sig årets slut påmint, bland annat genom årets sista upplaga av iUSbäraren med den sista krönikan som vi skriver tillsammans som JF:s ordförandepar. Vi vill därför blicka tillbaka över det gångna året och uttrycka vår yttersta tacksamhet.

När vi tog över rodret vid årsskiftet gjorde vi det med pirr i magen, förväntan och spänning inför vad vi skulle kunna åstadkomma. Vi såg inte någon poäng i att försöka uppfinna hjulet på nytt och fokuset i år blev på frågan om hur vi kan förvalta de sociala sammanhang och traditioner som JF redan har och göra det mer till nytta för JF:s medlemmar. Året har därför bjudit på inspark för både JIKare och utbytesstudenter tack vare fadderiet och internationella kommittén. Vi har fått uppleva sittningar, fester och pubar tack vare alla engagerade i klubbmästeriet och tack vare husbandet har vi fått uppleva spelningar som höjer vilken fest som helst till skyarna. Året har dessutom bjudit på bravur för föreningens fotbollslag som briljerat i Korpen. Tack vare engagemanget i informationskommittén har vi haft glädjen att läsa årets nummer av just denna tidning, återuppleva årets festligheter genom bilder och vi har även återinfört medlemspinen. Marknadskommittén har har gett er studenter bekantskapsmöjligheter med näringslivet och vi har borgmästeriet att tacka för att Juristernas hus fortsätter stå stadigt på vårt älskade Frescati-vägen 16. I skrivande stund pågår internationella kommitténs nordiska vecka, där juriststudenter från Norden är på besök, och på lördag stundar den glim-

rande Årsbalen som vi kan ta del av tack vare balkommitténs hårda arbete. Året hoppas vi avrunda tillsammans med alla er på tanktömnings dansgolv. Avslutningsvis vill vi rikta ett tack till föreningens skattmästarpar som arbetar bakom kulisserna för att möjliggöra föreningens verksamhet.

Vi är även tacksamma över det givande samarbetet under året med Linjerådet, JURO, Campusrådet, Stiftelsen Juristernas Hus, Stiftelsen Juridisk fakultetslitteratur, Nordiska sekretariatet och såklart alla samarbetspartners. Vi tackar för det gångna året och hoppas på ett lika fint samarbete under kommande år!

I grund och botten är föreningen ingenting utan er medlemmar och vi riktar ett stort tack till alla, nya som gamla. Vi är så tacksamma och glada för att ni väljer att engagera er i kommittéernas verksamhet, att ni kommer på lunchöppet, på festerna eller för att ni hör av er med idéer och synpunkter. Tack till alla ämbetsmän som väljer att lägga tid på föreningen genom sina uppdrag. Som föreningens ordförandepar vill vi även rikta ett stort tack till er vi haft äran att kalla styrelsekollegor. Ert arbete för föreningen och för att göra studietiden för juriststudenter lite ljusare är, och har varit, en ynnest att få bevittna.

Än är det inte dags för årets sista dagar och ännu är året inte slut. Men för oss känns det påtagligt nära. Det är inga fler stora projekt kvar att initiera, inga fler ledningsgruppsmöten

och i skrivande stund planerar redan nästa års styrelse för sitt verksamhetsår.

Vice ordförande Mathilde Lönnell Mortensen och ordförande Emma Ridell

Vi vill därför passa på att önska ett stort grattis till den nyvalda styrelsen och ett lycka till till våra efterträdare Ellie MacLeod och Felicia Wittgren. Vi är övertygade om att ni kommer göra ett fantastiskt jobb och att ni kommer leda föreningen genom allt som kommande år har att erbjuda.

Stort tack för oss. Det har varit vår stora ära och glädje att få dela detta år med er!

Ordförande
Emma Ridell

Vice ordförande
Mathilde Lönnell Mortensen

FOTO Gabriel Sangell

Ge studenterna vinterlov – för deras skull och för samhällets

SVENSKA universitetsstudenter mår sämre än jämnåriga som arbetar. Det är inte en åsikt, utan ett faktum tydligt belagt i Folkhälsomyndighetens rapport Psykisk ohälsa bland högskole- och universitetsstudenter kan förebyggas (2018). Trots detta saknas ett av de mest grundläggande verktygen för återhämtning: ett vinterlov mellan höst- och vårtermin.

På de flesta svenska lärosäten avslutas höstterminen i början av januari och vårterminen drar i gång omedelbart därefter. Det innebär att många studenter tillbringar stora delar av sin julleddighet med tentaplugg, uppsatsskrivande och inlämningsuppgifter, snarare än att få den vila som annars förknippas med ledigheten. När höstterminen väl är avslutad ges heller ingen möjlighet till andrum – i stället väntar nästa kursstart direkt. Den uteblivna återhämtningen skapar en konstant press, som för många studenter leder till en nedåtgående spiral av stress, nedstämdhet och i värsta fall utmattning.

För många studenter innebär sommaren inte vila, utan arbete – ofta för att täcka de kostnader som studiemed-

let inte räcker till. Sommaren, som annars skulle kunna erbjuda en chans till återhämtning, blir i stället ytterligare en period av stress och ansvar. Den efterlängtnade pausen försvinner vilket ytterligare försvårar möjligheten till balans och välmående.

Att studenter kämpar är ingen nyhet. De förväntas prestera på hög nivå under 40 veckor i sträck, ofta utan tydliga gränser mellan studier och fritid. Många lever med knappa resurser, osäker framtid och ensamhet. Till skillnad från arbetslivet, där semestrar, återhämtning och strukturerat stöd är självklara delar, finns inga motsvarande skyddsnät i studentvardagen.

Vi förstår att det finns många praktiska hinder med ett vinterlov. Frågor om CSN, lärarscheman, utbildningsplaner och personalens kollektivavtal måste hanteras innan några större förändringar kommer att kunna genomföras. Men det är inte skäl nog att avfärda frågan. Tvärtom är det ett tecken på att det behövs en seriös diskussion och en vilja att förändra.

Ett vinterlov, en veckas andrum mellan terminerna, är inte bara en fråga om

studenters välmående. Det är en fråga om kvalitet. Studenter som inte får återhämta sig lär sig sämre, presterar sämre och riskerar att inte fullfölja sina utbildningar. Det påverkar inte bara dem, utan hela samhället. I en tid när Sverige behöver kompetenta jurister, ingenjörer, sjuksköterskor och lärare, har vi inte råd att bränna ut våra framtida yrkesverksamma innan de ens tagit examen.

Att införa ett vinterlov är ett enkelt, rimligt och konkret steg för att skapa en mer hållbar studietid. Nu behöver politiken och lärosätena tillsammans ta frågan på allvar. Det handlar om respekt för den insats studenterna gör och om ansvar för det samhälle vi vill bygga.

TEXT JURO (Juris studerandes riksorganisation)

Svensk advokat i Schweiz

Intervju med Marcus Eklund på CMS i Zürich

ATT arbeta som jurist i Schweiz är en dröm för många svenska juriststudenter, men få vet hur vägen dit faktiskt ser ut. Under min egen utbytestermin i Zürich har jag fått upp ögonen för de möjligheter som finns, och samtidigt insett hur lite man som student egentligen vet om hur man tar sig in på den internationella marknaden. Det väckte en nyfikenhet: Hur ser karriärvägen ut för en svensk jurist som vill etablera sig i Schweiz? Vad efterfrågas, och vad behöver man veta innan man ens börjar fundera på att söka jobb här?

För att få en bättre förståelse besökte jag den internationella advokatbyrån CMS och fick möjlighet att prata med Marcus Eklund som är svensk advokat verksam i Schweiz. Marcus delar med sig av sin karriärresa och ger sina bästa råd till juriststudenter som drömmer om att arbeta utomlands.

CMS består av individuella advokatbyråer som tillsammans ingår i den globala CMS-organisationen. Varje byrå är alltså en egen juridisk enhet, men ingår i samma struktur och använder det gemensamma firmanamnet. I Sverige känner vi till CMS som CMS Wistrand, medan byrån i Norge kallas CMS Kluge och i Zürich går under namnet CMS von Erlach Partners. CMS i Zürich är en fullservicebyrå, vilket innebär att de arbetar med i princip alla typer av affärsjuridiska frågor. Marcus själv arbetar inom processrätt, med särskild inriktning på skiljeförfaranden.

Vad fick dig att vilja arbeta i Zürich?

När jag frågar Marcus vad som fick honom att vilja arbeta i Zürich berättar han att valet framför allt hade att göra

med hans professionella inriktning: internationella skiljeförfaranden. Eftersom han arbetar med internationella skiljeförfaranden var Schweiz särskilt intressant, givet dess sedan många år väletablerade position som populärt säte för skiljeförfaranden, på samma sätt som Stockholm är internationellt välkänt. Trots båda ländernas rykte som effektiva och moderna platser för parter att lösa tvister genom skiljeförfarande skiljer de sig åt i metodik och praktiska tillvägagångssätt för hur tvister handläggs. Det gjorde Zürich till ett naturligt och attraktivt val för honom för att bredda sin kompetens och ta intryck av hur tvisterna hanteras på “kontinenten”. Han förklarar att om Schweiz inte hade haft en så stark ställning inom skiljerätten är det inte säkert att han hade hamnat just här; hans karriär hade förmodligen sett helt annorlunda ut.

Varför valde du just CMS?

Marcus hade hört mycket positivt om CMS, vilket gjorde att byrån väckte hans intresse. Efter en lunch med en av sina blivande chefer fick han ett väldigt bra första intryck och kände direkt att det verkade vara en arbetsplats där han skulle trivas. Han fastnade särskilt för den internationella profilen och tyckte att det var särskilt attraktivt att CMS även har ett kontor i Stockholm. Det gav honom en känsla av att byrån kombinerade det internationella med något som samtidigt kändes bekant.

Hur fungerar det om en svensk jurist vill söka sig till CMS i Zürich – vilka kompetenser anses värdefulla?

Marcus arbetar inte själv med rekrytering, men blir ibland inbjuden att sitta

med vid intervjuer. Han förklarar att det viktigaste är att försöka sätta sig i arbetsgivarens situation och fråga sig varför arbetsgivaren skulle välja just dig. Det handlar om att identifiera sina egna styrkor, kunna beskriva dem tydligt och faktiskt våga “sälja in” sig själv. Detta gäller vid alla intervjuer, oavsett land, men när man söker internationellt är denna aspekt särskilt tydlig: urvalet av potentiella kandidater är större eftersom man även konkurrerar med inhemska studenter som är utbildade i den lokala rätten. För att konkurrera på en global juristmarknad behöver man fundera över och förklara vad man som svensk advokat/jurist kan erbjuda en utländsk arbetsgivare och vilket mervärde ens bakgrund ger (mycket!). Solida betyg är ofta en grundförutsättning, men helheten och övriga meriter är viktiga. Relevant arbetserfarenhet, till exempel från internationella advokatbyråer; klientkontakter på engelska eller andra språk; förmågan att kunna uttrycka sig väl i tal och skrift på engelska – gärna även på ytterligare språk – samt andra internationella erfarenheter är särskilt meriterande.

Behöver man ha jobbat eller pluggat utomlands?

“Det är inget formellt krav, men det hjälper absolut”. Samtidigt understryker Marcus vikten av att ha arbetslivserfarenhet från Sverige. Som nyexaminerad jurist är det svårt att konkurrera direkt på den schweiziska marknaden, och därför är det klokt att inte ha för bråttom i sin karriär. Det förutsätter att man har hunnit arbeta i Sverige och blivit trygg i sin yrkesroll. Marcus lyfter därför vikten av att inte ha för bråttom, utan att ge sig själv tid och tänka långsiktigt i karriären.

Som student kan man däremot börja med att söka praktik utomlands. Marcus har själv praktiserat både i London och Zürich, något som bidrog till att han byggde upp ett värdefullt nätverk. Han menar att praktikperioder inte bara ger erfarenhet, utan också öppnar dörrar genom de kontakter man skapar längs vägen.

Hur såg din väg ut från studierna till att börja arbeta här? Hjälpte utbytet i Zürich dig i processen?

Marcus beskriver sin väg till Zürich som en kombination av studier, utbyten och praktisk erfarenhet. Efter examen arbetade han flera år på Vinge, satt ting, och gjorde även ett secondment utomlands, vilket gav honom en större säkerhet och självständighet i sitt arbete. Han förklarar att arbete utomlands ofta kräver just den typen av självständighet – inte att kunna alla lagar utantill, utan att vara van vid klientkontakt och kommunikation, att ta eget ansvar och att kunna bidra med ett utifrånperspektiv. Dessa färdigheter kommer ofta först efter att man har arbetat några år och tar tid att bygga upp: för att veta hur något “görs” i Sverige behöver man själv ha hunnit se en del inlagor, ha arbetat med advokatkollegor och nätverkat med andra advokater och jurister.

Marcus uppmanar studenter att ta chansen till utbyte eller praktik. Enligt honom är det viktigt att inte vänta tills chansen dyker upp, utan vara aktiv och proaktiv. Även om till exempel en praktikplats inte är utannonserad kan man själv ringa eller skicka ett mejl och fråga om den tilltänkta arbetsgivaren ändå kan ta emot. Det blir säkerligen en del nej – vilket man inte ska låta sig nedslås av, det hör till – men till slut brukar det ge effekt. Enligt honom är det ett bra sätt att bygga en internationell profil, och han påpekar att man inte behöver stressa igenom studierna. Även om ett utbyte inte ger fulla formella poäng – Marcus gjorde två utbyten men kunde bara tillgodoräkna sig ungefär tre fjärdedelar – kan erfarenheten vara avgö-

rande för karriären på lång sikt.

När han själv sökte sig utomlands berättar Marcus att utbytet i Zürich absolut spelade in. I sina ansökningsprocesser uppskattade arbetsgivaren att han kunde visa upp betyg från universitetet i Zürich. I kombination med byråerfarenhet, praktik utomlands och ett secondment utomlands gav det honom en profil som passade för att arbeta internationellt. Utbytet var alltså en del av helheten, inte något som ensamt avgjorde vägen till Zürich, men en erfarenhet som knöt an till den plats och det område han ville arbeta inom.

Vilka tips skulle du ge till en svensk juriststudent som vill jobba utomlands?

Marcus slutliga råd till juriststudenter som vill arbeta utomlands är att ta eget initiativ. Praktik, utbyten och att våga ta de möjligheter som dyker upp är enligt honom några av de mest värdefulla sätten att bygga en internationell profil. Han menar att man inte behöver förlänga sina studier, men att det kan vara värt att överväga om man står och väger inför ett utbyte eller en praktikperiod, även om det inte alltid går att tillgodoräkna fullt ut.

Marcus lyfter även vikten av att kunna flera språk. Han menar att språkkunskaper inte premieras i samma utsträckning i Sverige, men att de är en stor tillgång internationellt, särskilt i länder som Schweiz där språkkompetens är hög (landet har fyra officiella språk och ofta behärskas tyska, franska, engelska och inte sällan även italienska). Han berättar att hans färdigheter i bland annat tyska har hjälpt honom mycket i Schweiz, och att språkkunskaper kan öppna fler dörrar än man kanske tänker på under studietiden.

Utöver detta betonar Marcus även ett mer långsiktigt råd: att det ofta är enklare att etablera sig utomlands om man redan är advokat. Under sitt utbyte arbetade han som “arbitration trainee” på en

iUSBärarens skribent möter Marcus.

affärsjuridisk advokatbyrå i Zürich och fick då rådet att ta advokatexamen i Sverige om han ville återvända och arbeta i Schweiz. Han förklarar att arbetsgivare i andra länder ibland har svårt att förstå vad den svenska juristutbildningen motsvarar, medan advokattiteln är tydligare. Som advokat verkar man under ett omfattande etiskt regelverk, och advokatsekretessen inträder direkt när en klient tar kontakt. Det innebär ett klientskydd som är välkänt internationellt och som inte gäller på samma sätt för jurister. På så sätt signalerar man också för den internationella arbetsgivaren att man är “certifierad” i sin hemmajurisdiktion vilket är mycket värdefullt.

Advokattiteln har framför allt betydelse för den som vill arbeta på advokatbyrå utomlands. Vill man däremot arbeta inhouse har titeln mindre betydelse, eftersom man då behöver söka utträde ur Advokatsamfundet, något som gäller både i Sverige och internationellt. Detta råd riktar sig därför främst till juriststudenter som siktar på en internationell karriär inom advokatbyråer.

TEXT Anna Antwan

FOTO Aleksandra Djordjevic

Ett äventyr till Kiruna och friterade köttbullar – två saker Jolein ser fram emot i Jul

DECEMBERMÖRKRET är onekligen här. För oss som befinner oss på det norra halvklotet är det vinterkängor och vantar som är högst aktuella. Snart ska vi ta juledighet och fira nyåret. Snöfall, en varm kopp kaffe och Home Alone är vad jag ser fram emot. Vad ser du fram emot? Vad har du för julplaner?

Den frågan ställde jag Jolein Opersma, en 20-årig juriststudent från Nederländerna. Hon har redan gått tre år i sitt hemland och läser nu internationella mänskliga rättigheter vid Stockholms universitet. Bland allt läsande och uppsatsskrivande har hon ändå lyckligtvis hittat tid för att skissa sina egna julplaner.

Hur ser julhelg ut för dig?

”Jag har tentamen den 16 december och har två veckors ledighet. Så tillsammans med vänner från min första kurs ska jag åka till Kiruna i nordligaste Sverige, vi blir 15 personer”, berättar hon entusiastiskt.

Det är förvisso ett svar som fångar andan för vad utbytesstudier egentligen handlar om. Vid sidan om plugget är det ytterst viktigt att passa på att resa och skaffa sig nya erfarenheter, saker som man inte kan läsa eller upptäcka i en bok.

Svensk kultur och hemlängtan

”Jag har hört många säga att svenskar inte är välkomnande eller att de inte hälsar men det har jag inte upplevt. Alla svenskar jag har träffat har varit väldigt trevliga. Och på universitetet... lärarna är liksom på samma nivå. De anser sig själva inte stå över en”, säger Jolein.

Jolein kopplar av till julen.

Tiden borta från hemmet får oss oftast att inse små detaljer och saker vi tar för givet. Man saknar inte kon förrän bålet är tomt. För Jolein manifesteras hemlängtan i form av en nostalgisk smak.

”Jag saknar verkligen Bitterballen”, erkänner Jolein skämtsamt. ”Jag bad folk som besöker mig att ta med sig snacks, kakor och sådant”, lägger hon till.

”Let there be delight”

Julen handlar ju i grund och botten om gemenskap. Hur klyschigt det än låter

så är det sant. När vissa fraser upprepas för mycket tenderar de förlora sin riktiga betydelse. Decembermörkret kommer bli majljuset. Och vinter kommer bli sommar. Men uppehållet emellan ger oss tid att längta.

Njut av julmyset och krama dina nära och kära lite extra. Jag hoppas att det nya året för med sig god hälsa, glädje och allt gott.

TEXT Tuluhan Bozkurt

FOTO Privat

Vi gillar olika på semestern

UNDER delar av 1900-talet var industrisemestern viktig i Sverige. Det var fyra veckor som ungefär sammanföll med juli månad och då industrierna, enligt avtal med fackförbunden, stängde ner samtidigt. Arbetstagarna garanterades rekreation på ungefär lika villkor.

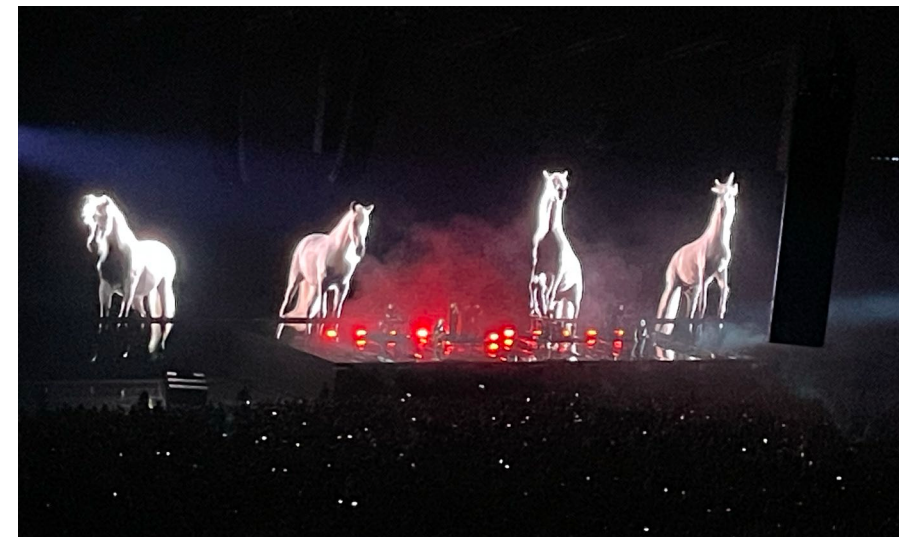
I takt med att allt fler av de stora arbetsplatserna är igång året runt har industrisemestern tappat betydelse, särskilt i storstäderna. Helt oavsett det är alla arbetstagare i Sverige, genom semesterlagen från 1977, garanterade att efter varje arbetat år få ta ut 25 betalda semesterdagar året därpå.

Många har, genom kollektivavtal, mer än så. Inom statliga myndigheter har man 28 semesterdagar, vilket höjs till 31 dagar det år man fyller trettio och till 35 dagar det år man fyller fyrtio. Alla har i viss utsträckning laglig rätt att spara semesterdagar till kommande år.

Att Sverige i avtalsfrihetens namn skulle avskaffa den lagstadgade semestern är en idé som ibland föreslås av någon nyliberal debattör, men inte av något parti som vill komma över riksdagens 4-procentsspärr. Det vore, tack och lov, politiskt omöjligt.

I semesterlagen ingår också en rätt att ta ut fyra av veckorna som en period inom säsongen juni-augusti. Också denna rättighet synes vara politiskt ohotad. Den är dock, till skillnad från minsta antalet semesterdagar, dispositiv. Den kan alltså avtalas bort med arbetsgivaren om man önskar förlägga semestern annorlunda. Så brukar jag göra.

Jag gillar att vara mentor till somarmarknadsförsörjande kollegor när deras barn har lov, och att solen över Norrbotten ännu inte har gått ner när jag tar mig hem från jobbet en sommardag. Jag lever som singel och är helt ointresserad av fritidshus, charterresor och badstränder.

Artikelförfattaren var på konsert med Kent under semestern i Stockholm, mars 2025.

der. I Stockholm, där jag har nära anhöriga och oftast vill vara på semestern, brukar de events som intresserar mig inte infalla på sommaren.

Istället försöker jag att varje år maxa en vårsemester (det ordet saknades i min surfplattas ordförråd!) och en höstsemester. Under vårsemestern 2025 fick jag både se Kent spela live och Djurgårdens IF kvala upp till SHL. Dock ingår inte längre iusbärsarens redaktionsmöten på campus. Dessa sker numera via Zoom.

Likaledes är midsommaren (i konkurrens med Black Friday om det ens räknas) den högtid som roar mig absolut minst. Ett av få minnen jag har från midsommarfirande är när jag som liten fick en fotboll i plytet och började blöda näsblod. Jag antar att sången ”Skära, skära havre”, som avslutas med orden ”Fy skam, fy skam, för ingen ville ha ’na”, har upphört att sjungas kring sången men eftersom jag inte är med får jag aldrig veta.

Däremot finns det, utöver jul och

nyår, andra årliga högtider som jag har fina upplevelser av att ha firat med anhöriga. På våren Mors dag; på hösten Kanelbullens dag, Tacksägelsedagen och Fars dag.

Jag har alltså annorlunda preferenser för när jag vill ha min semester. Och det är ju bara positivt för organisationens bemanning.

På andra arbetsplatser kan schemaläggningen underlättas när inte alla har samma etnicitet. Den som firar muslimsk Eid, judisk Jom Kippur, iranskt/kurdiskt Nowruz eller assyriskt nyår borde lätt kunna få ledigt då, och kan kanske istället täcka upp för någon högtid som är mera ”svennig”.

Önskemålen om tid på året för att förlägga sin semester är, kort sagt, ett område där det är lätt att argumentera för att det är bra att vi gillar olika.

TEXT & FOTO David Munck

Julklappar och köprätt

KANSKE den största delen av julen, förutom gemenskapen och julmaten, är traditionen att ge varandra julklappar. Oavsett ålder är det troligt att du kommer få någonting av någon i år och förhoppningsvis ger du något tillbaka. Det kan uppfattas som en mycket oskyldig och lättsam tradition, men precis som i de flesta andra områden smyger sig juridiken in. I den här krönikan ska jag diskutera vilka köprättsliga aspekter som aktualiseras i samband med julklappstraditionen, saker som vi kanske inte tänker på.

Om man inte är nöjd med sin julklapp

Här föreligger det inte något särskilt fel på själva produkten, utan personen som julklappen gavs till vill inte ha den kvar. Den vanligaste hjälpen är att ett presentkvitto följer med som kan användas för att lämna tillbaka.

En viktig notering är däremot att en butik inte är tvingad att ta tillbaka varan. Oftast föreligger det öppet köp i 30 dagar eller 14 dagars ångerrätt, men det är något butikerna väljer att själva införa. Handlar det exempelvis om en rea-produkt finns det inget som säger att den måste kunna returneras. Alltså får butikerna istället hänvisa till exempel bytesrätt eller tillgodokvitto. I värsta fall är julklappen köpt från en butik som gått i konkurs och då gäller oftast inget av ovannämnda.

När man köper julklappar är det alltså viktigt att ta reda på vilka möjligheter det finns för retur eller byte. Eller så behöver man vara mycket säker på att den som ska ta emot presenten definitivt vill ha den.

Om julklappen går sönder

Om du exempelvis tar emot ett par hörlurar som visar sig inte fungera vill du

troligtvis byta ut den mot något annat eller ett nytt par. Den rättsliga möjligheten som finns är att reklamera felaktig vara till företaget som sålt julklappen.

Rätten att reklamera finns hos alla näringsidkare enligt konsumentköplagen och gäller i 3 år. Eftersom lagen är tvingande får företag inte bestämma en kortare reklamationsperiod och är skyldig att ta emot julklappar med defekter. Det förutsätter däremot att man undersöker sin julklapp så fort man får den för att felet ska anses upptäckas inom skälig tid. Den här rättigheten lugnar även ner den som ger julklappen - istället för att behöva köpa något nytt blir man försäkrad om att den kan bytas ut.

Självklart gäller det inte när man själv orsakat att julklappen inte fungerar som den ska. Att hörlurarna tappas i marken aktualiserar istället en försäkringsfråga och om den typen av skada kan ersättas.

När julklappen inte är köpt från ett företag

Inte sällan är julklappar införskaffade från andra håll, exempelvis Blocket eller Vinted. Viktigt att komma ihåg i sådana situationer är att konsumentköplagen inte gäller när det inte involverar en näringsidkare. Det finns dessvärre vissa rättsfall som behandlar tveksamma fall, exempelvis om någon som driver konsumentförsäljning av specifik produkt via Blocket ska anses vara näringsidkare eller privatperson.

Förutsatt att köpet sker mellan två privatpersoner är avtalsvillkoren mycket fria. Eftersom köplagen är dispositiv går det egentligen att komma överens om vad som helst. Troligtvis vill säljaren inte ha tillbaka sålt föremål och det föreligger alltså ingen returrätt. Nog är det miljövänligt och billigare att köpa något begagnat i julklapp, men ur ett köprättsligt perspektiv kan det lätt bli riskabelt.

Med det här i åtanke hjälper det dig förhoppningsvis att tänka efter ordentligt vid köp av julklappar. De som tar emot klapparna blir säkert glada oavsett! Med det sagt är det tur att lagregler finns kring även julens traditioner.

TEXT Lovä Nilsson

FOTO Pexels

Sikta högre.

Vi söker dig som vill mer. Som ser detaljerna ingen annan ser och som alltid höjer ribban för dig själv och andra.

Hos oss på Setterwalls möts höga ambitioner och stark gemenskap. Här förväntar vi oss att du tänker nytt, arbetar hårt och tar ansvar från dag ett. I gengäld får du jobba sida vid sida med några av Sveriges bästa jurister, dyka rakt in i tunga klientuppdrag och ges möjlighet att forma svenskt näringsliv.

Redo för nästa utmaning? Kom hit och forma framtidens juridik med oss.

Läs mer och ansök via
setterwalls.se/karriar

När spetskompetens möter samhällsengagemang

– ett samarbete mellan MSA och CFR

På Mannheimer Swartling (MSA) och på Centrum för rättvisa (CFR) finns många skickliga jurister, men samarbetet mellan Marcus Irajinia Berglie och Fredrik Bergman Evans har blivit något utöver det vanliga.

TILLSAMMANS fungerar de som en brygga mellan affärsjuridik och frågor om mänskliga rättigheter, där Marcus kompetens i processföring och straffrätt inom affärsjuridik möter Fredriks operativa erfarenhet och styrkor inom mänskliga fri- och rättigheter. Samarbetet visar hur jurister från olika områden kan förena sina styrkor för att åstadkomma verklig skillnad – både för individer och för samhället i stort.

Marcus Irajinia Berglie är advokat och partner i tvistlösningssgruppen på MSA, samt ansvarar för byråns arbete med corporate crime. Redan under sin studenttid deltog Marcus i CFR:s sommarinternat, det som idag heter Law Student Academy, vilket gav honom tidig insyn i organisationens arbete. När han sedan började på MSA 2010 blev han glad över att upptäcka att byrån hade ett långvarigt samarbete med CFR – sedan 2002, när CFR grundades av Gunnar Strömmer. Samarbetet är inte bara ett pro bono-projekt på pappret, utan något betydligt mer aktivt och konkret. MSA stöttar CFR med kostnadsfri juridisk rådgivning samt representation i CFR:s styrelse. Detta inom ramen för ett partnerskap som handlar om att dela juridisk kunskap, kompetens och arbetskraft för att stärka CFR:s verksamhet. Marcus berättar att

samarbetet, som han idag har det operativa ansvaret för, är “en viktig kugge i byråns hållbarhetsarbete och ett sätt för byrån att verkningsfullt bidra till ett samhälle där individens fri- och rättigheter respekteras”.

På CFR är det Fredrik Bergman Evans, chef sedan 2018, som har det yttersta ansvaret. Fredriks arbete är både strategiskt och praktiskt – han ansvarar för allt från att välja vilka rättsfall CFR ska driva, till att planera huvudförhandlingar, utbilda juridikstudenter och kommunicera organisationens arbete utåt. Det är viktigt att verksamheten är kreativ och banbrytande, det vill säga ta sig an fall som annars inte skulle drivas och som försvarar grundläggande fri- och rättigheter för enskilda individer som hamnat i kläm.

Ett framgångsrikt samarbete

CFR är helt privat finansierat och kan därför agera självständigt gentemot staten, utan risk för intressekonflikter. Sedan starten har organisationen byggt upp en stark position i det svenska rättssystemet och etablerat sig som en aktör med hög professionalism och integritet. Samarbetet med en etablerad aktör som MSA har från början varit ett medvetet och strategiskt sätt att stärka den juridiska kapaciteten i enskilda fall och att bidra med expertis på områden där det

skapar mervärde. Idag har de även andra samarbetspartners, men MSA har förblivit den främsta. Enligt Marcus är grundtanken att samarbetet aldrig ska bli en belastning för CFR. “Det är vi som ska engagera oss i CFR:s verksamhet och lägga ner tid för att hjälpa dem, även om detta arbete i sig naturligtvis även bidrar till att våra jurister utvecklar sin kompetens”. Fredrik, å sin sida, betonar att detta engagemang har vuxit till att bli en väldigt viktig del av hur CFR driver sina fall.

Det som gör samarbetet särskilt framgångsrikt är just kombinationen av strategiskt ledarskap, praktisk koordination och juridisk spetskompetens. Marcus och Fredrik kompletterar varandra – där den ena bidrar med processerfarenhet och analytiskt stöd, ger den andra operativ närvaro och kunskap inom Europarätt och mänskliga fri- och rättigheter. Tillsammans skapar de ett system där CFR kan fokusera på sina principfall och rättighetsfrågor, medan MSA bidrar med expertis inom t.ex. civilprocessföring och skadeståndsrätt.

“Det ömsesidiga utbytet är mycket givande. Vi lär oss av dem och de lär sig av oss,” säger Fredrik. “Vi fokuserar väldigt mycket på historieberättande i rättsprocesserna, vilket är någonting som man ändå alltid måste tänka på om man är i domstol. Hur gör man just det här fallet intressant för en domstol? Här lär sig nog MSA en del av oss, framförallt deras yngre jurister.” Vad CFR i sin tur får ta del av är MSA’s omfattande erfarenhet av att hantera komplicerade tvister och spetskompetens inom en rad olika materiella rättsområden. CFR har

en hel del fall som berör människors egendom, t.ex. fastighetsrättsliga eller miljörättsliga frågor, där de ofta gynnas av att få hjälp av ett skraddarsytt team från MSA. Samarbetet handlar alltså inte bara om juridisk kompetens, utan också om att skapa möjligheter för lärande och utveckling. Fredrik understryker: “Ett av syftena är att skapa en brygga mellan affärsjuridiken och mänskliga rättigheter – en brygga som faktiskt känns väldigt naturlig.”

Både Fredrik och Marcus beskriver relationen som väldigt nära och ömsesidigt respektfull. Inför de olika fallen säkerställer de först att det inte finns någon jävsproblematik. Därefter brukar de sätta ihop ett team med 3-4 jurister från respektive håll, som ofta är en kombination av seniora och yngre jurister med olika specialistområden av relevans för principfallet. Medlemmarna från MSA finns under ärendets gång tillgängliga för att bistå kollegorna på CFR med rättsutredningar, för att diskutera strategier och bolla idéer, lämna synpunkter på olika typer av utkast till skrivelser samt även i övrigt bidra som en erfarenhetsresurs för CFR. Stundtals hjälper MSA även till med att arrangera s.k. mock trials och ger CFR:s jurister praktisk coachning inför muntliga förhandlingar. Fredrik betonar att “sådana sammansatta team betyder att vi får en enorm kraftsamling för individen, vilket ofta gör stor skillnad för någon som inte har råd att anlita en egen advokat. Gemensam erfarenhet och djup juridisk kunskap kan ge en verklig effekt för de människor vi hjälper.”

Det persiska vinet

Ett tydligt exempel på detta är fallet med entreprenören Shahram Soltani. Shahram startade världens första persiska vinmakeri i småländska Gemla. Han importerade druvor från Iran och följde noggrant råd från olika myndigheter för att göra allt rätt. Från Systembolagets jurister fick han veta att vinet behövde kallas “alkoholhaltig dryck

Marcus Irajinia Berglie föreläser på Law Student Academy.

från druvor” och inte “vin” då det är en skyddad europeisk beteckning och för att druvorna inte var europeiska, vilket han gick med på. Produktionen rullade igång och produkterna snappades snabbt upp av Systembolaget och började säljas. Verksamheten blev en stor framgång. Efter ett tag kom däremot Livsmedelsverket på ett kontrollbesök i

Shahrams fabrik och meddelade då ett omedelbart förbud mot verksamheten, med motiveringen att han inte fick tillverka vin gjort på icke-europeiska druvor i Europa. Shahram blev självklart chockad, då han redan hade anpassat sina etiketter enligt EU:s regelverk, och visste inte vad han skulle ta sig till.

Fredrik Bergman Evans

Shahram försökte överklaga beslutet och begära inhibition ett flertal gånger, vilket skulle ha stoppat förbudets omedelbara verkställighet. Förvaltningsrätten avslog hans begäran varje gång. CFR tog då kontakt och identifierade fallet som ett principfall med stor betydelse för fri- och rättighetsskyddet. De hjälpte Shahram att skriva ett överklagande, vilket omedelbart ledde till att samma domare i förvaltningsrätten som tidigare hade avslagit hans begäran om inhibition helt plötsligt beslutade att Livsmedelsverkets verksamhetsförbud skulle inhiberas. "Detta illustrerar ju väldigt tydligt hur svårt det är för den enskilda att få rätt mot myndig-

heter utan juridisk hjälp", säger Fredrik. Därefter kunde Shahram sätta igång verksamheten igen och hans produkter återinfördes snart även i Systembolagets sortiment. Verksamheten hade dessförinnan stått still i flera månader – något som orsakat omfattande ekonomiska skador som hade kunnat leda till att bolaget försattes i konkurs.

Med stöd av MSA – som har stor vana av att bedöma ekonomiska skador – initierades ett skadeståndsärende mot staten för att kompensera Shahram för de ekonomiska förluster som uppstått under tiden verksamheten var nedstängd. Det gällde dels förlorade intäkter motsvaran-

de värdet av tusentals flaskor vin, dels förstörda råvaror: druvor som ruttnat bort. Marcus förklarar att "det framförallt handlade om ett hypotetiskt scenario – hur stora nettointäkter hade verksamheten haft och vilka förluster hade den undvikit om det grundlösa förbudet aldrig hade meddelats? Och när kunde Shahrams verksamhet anses vara tillbaka i samma läge som innan myndighetens ingripande? Att på detta sätt bedöma skada av intrång i näringsverksamhet är komplicerat – något som CFR kanske inte riktigt har samma erfarenhet av som MSA."

Det blev ett tydligt exempel på hur affärsjuridisk expertis kan komplette-

ra CFR:s fokus på rättigheter. Fredrik tillägger att "skadeståndsärenden mot staten är ovanliga och svåra, eftersom svenska myndigheter oftast skyddas av tolkningsutrymmet i lagen. Uppförbacken är vanligtvis enorm". I Shahrams fall erkände dock Livsmedelsverket att beslutet varit felaktigt, vilket är mycket ovanligt och visar på vikten av CFR:s och MSA:s insats.

Skadeståndsanspråket på 8 448 000 kronor har nu lämnats in till Justitiekanslern och om Justitiekanslern inte betalar kravet kommer en stämningsansökan att lämnas in till Stockholms tingsrätt.

Fallet med Shahram Soltani är ett exempel på hur partnerskapet mellan CFR och MSA fungerar i praktiken: Jurister från båda organisationerna lär sig av varandra, får erfarenhet av komplexa processer, och kan dra nytta av varandras djupa kompetens inom olika rättsområden. CFR får möjligheten att driva tuffa principfall, samtidigt som MSA får arbeta med komplexa och samhällsrelevanta frågor som få andra advokatbyråer får ta del av. Samarbetet visar också hur man kan kombinera affärsjuridik med försvar av individens rättigheter – ett erbjudande som är attraktivt både för studenter och yngre jurister som vill bidra till skapandet av rättspraxis och arbeta med verklig skillnad i samhället. Som Fredrik säger: "De processer vi driver är nästan alltid banbrytande. Vi får chansen att uppfinna hjulet på nytt varje gång."

TEXT Enni Zander

FOTO 1: Centrum för Rättvisa

FOTO 2: Linda Broström

Learn from the best

The Roschier name stands out. It's a quality standard, a seal of approval, proof of a business operating at the highest level.

At Roschier, you will get to learn from the best and develop daily. You will be working in a group of talented and inspiring professionals, dedicated to driving the future of the legal profession. Every day, we challenge ourselves to improve.

Become the best version of yourself!

[Read more at Roschier.com](https://roschier.com)

ROSCHIER

Roschier.com

Den ultimata guiden till föreningens klädkoder

SKRIVANDE stund planeras för-
eningens årsbal för fullt inför dess
genomförande den 29:e november.
Det förväntas bli en kväll av glitter och
glamour, av god mat och trevligt säll-
skap, och en uppvisning av fantastiska
kläder. Men många som påbörjar sina
universitetsstudier har ingen aning om
vad alla dessa klädkoder som brukar
användas på evenemang egentligen be-
tyder. Oavsett om du ska på en bal eller
en sittning kan dessa vara väldans för-
virrande. Så innan du ger upp hoppet
på att lösa denna gåta och går klädd i
pyjamas på ett fint event, kommer här
en överlevnadsguide för klädkoder. Till
min hjälp har jag Juridiska Föreningens
sekreterare Ellie MacLeod, som är den
som ansvarar för planeringen av vår
årsbal i år.

Fadderledningsgruppen 2025 på vårens Recentiorsittning

Varje termin har vi den så kallade Recentiorssittningen för våra nya studenter, på detta event brukar klädkoden "Mörk kostym" användas. Vad innebär detta för våra grüngölingar som kommer på finsittning för första gången?

För de som bär kostym innebär klädkoden att man bär en enfärgad kostym i mörkare kulör. Vanligtvis bärs den i mörkblå eller svart färg. Under kavajen bär man en skjorta med slips eller fluga. Valet är fritt bland dessa. På fötterna bärs svarta fin skor och fördelaktigen strumpor.

Önskar man att bära klänning ska denna vara av de lite finare tygerna, något utöver det vardagliga. Klänningen bör räckta till under knäet men inte längre än till ankeln. Om så önskas går det även ut-

märkt med en elegant byxdress. Överdelen bör inte vara allt för urringad, men en prästkrage blir nog lite väl mycket. För att höja sin klädsel uppmuntras smycken, för vem gillar inte lite extra glitter?

Med denna klädkod går det även bra att bära pins i diverse valörer. Den nya medlemspinen från Juridiska Föreningen finns att köpa på Juristernas hus för samtliga medlemmar.

På föreningens årsbal, som du har fullt upp med att planera, är klädkoden istället "Högtidsdräkt," vilket låter väldigt roligt för gemene man. Hur finkladd ska man då vara för att uppfylla kraven på klädkoden?

Högtidsdräkten är den finaste klädkoden och kan delas in i fyra kategorier. För de som bär frack skall man bära frack. Till fracken tillhör en frackjacka (den som önskar att efterlikna en pingvin), frackbyxor med revär längs sidorna av benen, en frackskjorta, en frackväst och en vit fluga. Egenknuten fluga uppmanas för att kunna ge det lilla extra och även en vit näsduk att trösta damerna (eller herrarna) med. På fötterna bärs, förutom strumpor, svarta lack skor. Lackskorna bärs för att damerna som man valsar med inte ska få puts över sina fina klack skor.

För de som bär klänning är det långklänning som bärs. Klänningen skall även här vara av det finare tyget och ska nå ända ner till golvet. Klänningen bör ha god täckning över axlar och rygg. Slits bör undvikas och det bör även den djupa urringningen. På fötterna bör klack skor bäras med en stängd tå. Även här uppmanas glitter i form av smycken.

Styrelsen 2025 på årsbalen 2024

Inom ramen för klädkoden kan man även bära folkdräkt. Folkdräkt definieras som en traditionell klädsel som har lokal särprägel och som ursprungligen bars av landsbygdsbefolkningen före industrialismen.

Det sista alternativet är att bära militär uniform. Uniformen som avses är då inte M/90 utan M/87, mässdräkt och M/Å. Precis hur dessa bärs hoppas vi att bäraren som har rätt till dessa har bra koll på själv.

I klädkoden till balen ingår även "m.o." till högtidsdräkt, vad innebär denna förkortning och hur skiljer sig detta från "m.a.o."? (Denna skribent vet inte ens svaret på denna fråga, så har du ingen aning vad vi pratar om så behöver du inte känna dig ensam.)

M.o. står för "med ordrar" och m.a.o. står för "med akademiska ordrar" och båda avser vilka medaljer som får bäras. M.a.o. innebär då att man enbart får bära de medaljer som härstammar från det akademiska. M.o. innebär då istället att man får bära samtliga av de medaljer man har rätt att bära. Detta innefattar då även militära och övriga ordenstecken.

För de som bär frack ska samtliga medaljer bäras på vänster sida under fickan och i linjen med fickan. När medaljerna bärs så bärs det ingen näsduk. För de i klänning bärs även medaljerna på vänster sida, enbart medaljer i hög valör bärs uppe vid hjärtat, resterande bärs vid höften.

Till denna klädkod uppmanas även att man bär sitt föreningsband. För frackbärare bärs den från höger axel ner mot vänster höft under västen och mellan andra och tredje skjortknappen. För

Juridiska Föreningens medlemspin

bärare av klänning bärs föreningsbandet som en rosett på vänster sida.

Avslutande vill vi skribenter påminna om att klädkoder enbart är riktlinjer och inga måsten. Det viktigaste är att man känner sig fin och har kul under kvällen. En vis man sade till oss en gång att det största brottet man kan göra mot en klädkod är att kommentera på någon annans klädsel. Deltog ni på årets bal hoppas vi att ni hade en helt fantastisk kväll och att vi ses på nästa års bal!

TEXT Karin Sparrman, Ellie MacLeod
FOTO 1 Vera Vikdahl, 2 Julian Persson för Juridiska Föreningen,
3 Felicia Wittgren

Rimdomen

Domar kan vara utformade på många olika sätt. Ibland är de långa och krångliga, i andra fall korta och koncisa. Snart nalkas juletid och vad passar inte bättre än att låta oss påminnas om Mikael Mellqvists berömda "rimdom" från 1986 (mål nr B 811-86). Domen meddelades under tiden då Mellqvist arbetade som fiskal, utlånad från hovrätten till Västerås tingsrätt. Fallet handlade om Agneta som stod åtalad för vårdslöshet i trafik. Domskälens löd:

Agneta själv berättat har, hon på väg till jobbet var.

Ut på riksvägen, efter stopp, skulle hon köra. Tittade noga åt alla håll, som man bör göra.

Vänster svängde hon sedan.

Oj, en annan bil där redan.

Tittat noggrannare hon borde ha gjort. Nu gick det inte alls som smort.

På riksvägen hon knappt kommit ut, förrän färden fick ett snöpligt slut.

Den som andra bilen förde, efter krocken ner i diket körde.

Vådan av att inte titta, är att inför rätta sitta.

Brottet, icke ringa, måste sonas. Inte ens Agneta kan förskonas.

För juriststudenten som känner att jullovet inte kunde komma lägligare, kommer ett julrim även dig tillhanda i sann Mellqvistanda!

Juridiken finns överallt omkring oss, den ligger där i varje vrå,

även när studenter tar juledigt och hoppas att inga regler ska råka dyka upp ändå.

Drömmen om en paus från tentor och rättsfall kan kännas som en ren fantasi.

Ett andrum från allt tentaplugg är nog ändå rätt strategi.

Oavsett om du i Stockholm är kvar, eller hem till staden du far

önskar redaktionen dig en god jul och gott nytt år.

TEXT Benjamin Karacic

En Glühwein-olycka

HÖSTLÖVEN knastrar under mina boots när jag spatserar in under Schönbrunn-bågen. Himlen är molnfri och det doftar rostade mandlar. Marknaden framför palatset myllrar av folk, men jag är målmedveten att hitta en portion Kaiserschmarrn och en kopp Glühwein. Vägen är trång och fylld av faror, men jag lyckas lokalisera mina byten efter endast ett fåtal armbågar inkörda i revbenen. Nöjd med mina köp makar jag mig över till ett soligt hörn och betraktar folkhavet medan jag distra bläser på mitt skällheta vin. Vad jag sedan iaktar några meter bort är som något ur en film. Kvinnan i den röda ullkappan – uppenbart redan påverkad – vinglandes med fyra koppar i händerna. Den äldre herren i basker, olyckligtvis omedveten. Sekunderna räknas ner och kollisionen är annalkande. Vinet smälls ur hennes händer och herren ger ifrån sig ett kvävt och nästan gurglande skri. Jag tappar nästan min egen kopp i svar. Vem kunde förutse att ett litet fyllesteg skulle leda till en totaldränkt rock, first degree burns och en mycket hämndlysten man.

Den som bor i Wien vet att julmarknaderna är obligatoriska. Många bävar också över att de börjar poppa upp så extremt tidigt. Självklart kan de vara mysiga och ibland är kaoset till och med harmoniskt, men det är inte sällan en olycka sker – likt den jag just har bevittnat. Så vad tror ni? Kommer den stackars gubben få upprättelse?

I svensk rätt skulle händelsen sannolikt klassas som en lindrig personskada orsakad av oaktsamhet enligt 2 kap. 1 § skadeståndslagen – culpa i sin mest vardagliga form. För att skadeståndsansvar ska aktualiseras krävs som bekant att någon uppträtt vårdslöst. Frågan är då:

är det vårdslöst att vingla runt med fyra koppar skällhett vin med den motoriska precisionen hos en nyfödd giraff? Den rättsmedvetne torde luta åt ett ja, även om Högsta domstolen nog inte hade skrivit spaltmeter om saken. Skadans art talar för en ganska ordinär personskada. Lite sveda och värk, rodnad i några dagar och kanske en kort sjukskrivning om herrens hud är tunnare än stoltheten. Skadorna ersätts enligt 5 kap. 1 § SkL, där även eventuella vårdkostnader och inkomstförlust kan ingå. Rocken, som nu doftar som en karamelliserad bokskog, ersätts som sakskada enligt 5 kap. 7 §. Det är ingen astronomisk kompensation – snarare ett symboliskt plåster. Skulle detta kunna bli en straffrättslig fråga? Teoretiskt, ja. Vållande till kroppsskada regleras i 3 kap. 8 § BrB, men eftersom skadan här är av den mer bagatellartade sorten faller den sannolikt under ringa.

Och hur kommer scenen bedömas här i Österrike, där Glühwein är lika kulturellt heligt som Klimt-målningar och schnitzel? Även här bygger skadeståndsansvaret på culpa, som regleras i § 1295 ABGB. Bedömningen skulle i praktiken bli snarlik, det vill säga en förutsebar skada och en gärningsperson som tydligt agerat vårdslöst. Ersättning för smärta och obehag utgår enligt § 1325 ABGB och rocken omfattas av § 1331. Däremot tenderar österrikiska domstolar, i jämförelse med svenska, att vara något mer restriktiva vid småskador och bagatellartade obehag.

Kaiserschmarrn och en kopp Glühwein.

Det leder oss tillbaka till julmarknaden, där livet går vidare oavsett om man hämtar sig juridiskt eller enbart psykologiskt. Vår rödklädda gärningskvinna får alltså inga handfängsel och ingen dramatisk bortförsl från platsen – även om den argsinta blicken från karln kanske antydde att han i stundens hetta gärna hade föreslagit just det. Konsekvenserna blir de sedvanliga: ett civilrättsligt ansvar och en dyrköpt läxa om att Glühwein bör bäras i max två koppar åt gången.

TEXT & FOTO Enni Zander

Julstress och paragrafångest

– så hittar du återhämtning som juriststudent

Att vara juriststudent innebär oftast intensiva och tidskrävande studier. Många studenter har också andra åtaganden vid sidan av som ideella uppdrag eller extrajobb. Det är därför ingen hemlighet att juristprogrammet kräver ett enormt engagemang och för en juriststudent är det alltid viktigt att studierna kommer i första hand. Det är dock minst lika viktigt att skapa utrymme för återhämtning. Nu när julen närmar sig, som för många innebär ledighet men som för juriststudenter innebär intensivt tentaplugg, är det nödvändigt att också prioritera vila. Här kommer därför mina absolut bästa tips för återhämtning och för att hitta balans mellan julleidighet och studier.

Sov, sov och sov lite till

Det här kommer förmodligen inte förvåna någon men mitt första tips är att se till att få ordentligt med sömn. Sömn är viktig både för kroppslig återhämtning och för den mentala återhämtningen. För lite sömn innebär att hjärnan inte får starta om, vilket försämrar koncentrationsförmågan och minnet. Kroppen får då heller inte den vila den behöver, vilket kan påverka immunförsvaret och öka risken för att du blir sjuk. Om du vaknar utvilad har du dessutom betydligt mer energi för att ta tag i dagens to-do list.

Träning är den tysta terapin

Förutom att träning såklart har oändliga hälsofördelar är träningen också fundamental för den psykiska hälsan. Träning bidrar till hjärnans kognitiva förmågor, som minne och uppmärksamhet. När vi tränar frigörs också endorfiner vilket är kroppens naturliga ”må bra-hormon” som har en smärtstillande och euforisk effekt – de gör

dig lycklig och lugn. Fysisk aktivitet sänker också stressnivån och minskar risken för depression. Det blir även lättare att somna och sömnrutinerna i sig blir bättre. Om du hatar gymmet, ta en långpromenad istället, det viktigaste är att du rör på dig. För mig är träningen nyckeln till hela min vardag; sömn, rutiner, disciplin, ork, humör, energi, motivation och the list goes on (ni fattar grejen). Prioritera motionen, jag lovar, det kommer ni inte ångra!

Äta bör man...

Äta bör man annars dör man. Mat är kalorier, kalorier är energi och energi är nyckeln till att orka. Grönsaker, frukt, protein, fika, chips, godis, julmat, pizza. You name it. Bara se till att äta, det är viktigt!

Tillåt dig att vara ledig på riktigt

Många tänker nog att det bästa är att plugga lite varje dag – att det viktigaste är att göra det VARJE dag. Jag skulle dock vilja slå ett slag för att prioritera

plugg-fria dagar. Bestäm att lördagar alltid ska vara plugg-fria dagar, eller julafton och juldagen under julen. För mig har förbestämda plugg-fria dagar (anpassat till skolschemat såklart) varit ett sätt att tvinga mig själv till återhämtning. Om du vet med dig att du ofta glömmer bort att vila kan plugg-fria dagar verkligen vara värt att testa.

Hitta ditt happy-place

Min terapeut lärde mig något som heter 8-8-8 metoden. Metoden handlar om balans; 8 timmar arbete eller studier, 8 timmar fritid och återhämtning, 8 timmar sömn. Det går såklart inte att leva efter metoden varje dag hela tiden, men principen är ändå att förutom sömn och studier faktiskt prioritera fritid och återhämtning. Mitt tips är därför att varje dag göra något för din egen skull, något du älskar eller tycker är roligt. Det kan vara vad som helst egentligen – umgås med vänner, familj, läsa, skriva, baka, laga mat, kolla film. Jag älskar att skriva och jag försöker därför skriva lite varje dag. Det är mitt happy-place. Hitta ditt happy-place du också och ägna en stund av din dag åt det.

Ditt batteri behöver också laddas

Sociala relationer är ett viktigt inslag för återhämtning. För många innebär dock sociala sammanhang att batteriet laddas ut och dör. Därför skulle jag vilja slå ett slag för att lyssna på sig själv i sådana situationer. Umgås med människor som ger dig energi och inte tvärtom. Och ännu viktigare – umgås med människor när det ger dig energi.

Kanske ska dina vänner ut och göra något roligt men du orkar verkligen inte, då är det okej att säga nej. Lyssna på dig själv och ladda dina batterier. Och med det sagt ska du heller inte tömma dina batterier när du knappt har några procent kvar.

Kroppen vet bäst – lyssna på den

Vår kropp försöker ofta kommunicera med oss, vi ignorerar den allt för ofta. Den talar ofta om för oss när den är trött och behöver en paus. Och jag vill påminna om att lyssna på den. Om den säger åt dig att vila så gör det. Att lyssna på kroppen leder till återhämtning.

Var din egen hejarklack

Peppa dig själv och dina framsteg. Var inte för hård mot dig och var lika uppmuntrande mot dig själv som du troligtvis är mot dina kursare. Återhämtning innebär också att man ger sig en klapp på axeln och kan ge cred för de framsteg som man gör. Som Nalle Puh en gång sa: du är starkare än du verkar och smartare än du tror. Ingen orkar bli trampad på varje dag så var snäll mot dig och tro på dig själv.

Kram

Till sist – ibland är en kram allt man behöver.

TEXT Emma Groth

FOTO Pexels

En helt annan (men viktig) punkt

För vissa är det dock svårt att hitta återhämtning ändå och livet kan kännas extremt tufft i perioder. Speciellt under julen som för många innebär en högtid med ångest och rädsla. Därför har jag samlat livets (och julens) viktigaste nummer för dig som behöver det ♥

För akuta nödsituationer: 112

För icke-akuta polisärenden: 114 14

För sjukvårdsrådgivning: 1177

Brottsofferjouren: 116 006

Kvinnofridslinjen: 116 016

Jourhavande medmänniska: 08-702 16 80

Självordslinjen: 90 101

Spelfriheten: 08-37 43 00

Hjälpnlinjen: 90 390

Anonyma Narkomaner: 0771-138 000

Anonyma Alkoholister: 08-720 38 42

Kan vi lita på bevisen när AI kan skapa allt?

FÖRESTÄLL dig en rättegång där åklagaren visar upp ett videoklipp där den tilltalade erkänner brottet. Rösten låter äkta, ansiktet stämmer, men personen har aldrig sagt orden. Genom AI-genererade "deepfakes" – manipulerade bilder, ljud eller videor som får det att verka som att någon gjort eller sagt något som aldrig hänt – har digital manipulation blivit så avancerad att våra sinnen inte längre räcker för att avgöra vad som är äkta.

I svensk processrätt gäller fri bevisprövning, 35 kap. 1 § RB. Parterna får åberopa nästan vilken bevisning som helst och domstolen bestämmer själv vad som är trovärdigt. En fantastisk princip – när bevisen faktiskt är äkta. Men vad händer när tekniken gör det möjligt att skapa bilder, ljud och videor som inte går att skilja från verkligheten?

Och vad händer när lagstiftningen inte hänger med?

Deepfakes kan plantera falska erkännanden, skapa hot som aldrig uttalats eller påstå att någon befunnit sig på en plats där personen aldrig varit. Samtidigt riskerar äkta inspelningar

att avfärdas som manipulerade. Det är en dubbel funktion som forskare kallar "liar's dividend": ju bättre tekniken blir, desto lättare är det att både fabricera och förneka.

Och det här är inte framtiden, det är nutiden.

För att skydda rättssäkerheten måste domstolar börja granska bevisens ursprung, inte bara dess innehåll. Det betyder mer fokus på metadata, filhistorik och beviskedjor. Ett foto eller en video kan inte längre presenteras utan följdfrågor: Vem tog bilden? När skapades filen? Har den bearbetats?

Men hur ofta sker det i praktiken? Hur ofta kallas tekniska experter in? Svaret är: inte tillräckligt ofta.

Samtidigt inför EU en ny AI-förordning som ställer krav på transparens när AI används av rättsväsendet. Det är positivt eftersom det innebär att myndigheter måste vara öppna med hur systemen fungerar och vilka risker de medför. Men förordningen stoppar inte deepfakes som skapas av privatpersoner, kriminella nätverk eller aktörer utanför systemet. Domstolarna kommer alltså fortfarande att möta osäkra digitala

filer och då måste kedjan av bevisning bära hela tyngden.

Vad betyder rättssäkerhet i en värld där sanningen kan konstrueras med några knapptryck? Rättssäkerheten är avgörande för att skydda individen från godtycke, säkerställa rättvisa processer och upprätthålla förtroendet för rättssystemet. När gränsen mellan äkta och artificiellt suddas ut måste rättsväsendet ompröva sina metoder. Tekniken rör sig snabbt, snabbare än lagstiftning och praxis. Därför måste domstolar stärka sin kompetens att bedöma autenticitet och våga ta hjälp av teknisk expertis.

För rättssäkerheten kan inte vila på bevis som bara ser övertygande ut. Den måste bygga på bevis som faktiskt går att verifiera.

När sanningen kan förfalskas är det just denna förmåga att skilja det äkta från det konstruerade som avgör om rättsstaten består, eller börjar svaja.

TEXT Cornelia Azizpour

Foto Pexels

Din nästa favoritlåt

DE senaste månaderna har jag personligen märkt av hur flera populära låtar gjorts om i olika versioner: countryversion, reggaeversion och min personliga favorit Motown soul version. Det alla har gemensamt är att de är genererade av AI. Men när man tänker efter, hur ligger det till med juridiken?

Genomgående för alla dessa låtar är att de har lagts upp i sociala medier och videoplattformar, exempelvis YouTube. Blivit populära med miljontals spelningar, sedan har de lagts upp på Spotify och lika snabbt som de kom upp så försvann de och togs ner.

Det krävs inte alltför mycket tänkande för att förstå att det är en upphovsrättsfråga, och att originalartisten har anmält den nya versionen till plattformen den finns på och bett om att få sina låtar (i ny version) bli nedtagna.

Men om vi tänker ett steg längre, om det finns "cover"-versioner av existerande musik gjorda av AI, hur blir det då med musik helt gjord av AI? Dvs. ett helt nytt verk. AI:n måste ha tränats på något för att förstå musik. Har de personerna gett sin tillåtelse att musiken lånas ut till träning? Och har de därmed varit med och skapat musiken?

Nu tänker ni nog att detta är ett icke-problem, men det är väldigt nära ett verkligt problem och det rättsliga har inte riktigt hängt med. Vissa tidningar har fått tillåtelse att låta AI lära sig, att träna sig på deras material. Men har skivbolag och enskilda artister gjort det?

Under hösten har fullt AI-genererade låtar toppat listorna på Spotify och Billboard. Det är intressant av flera aspekter. Musik är något vi människor tycker om och är kanske den konstformen som

När AI blir artist: Musikvärlden förändras snabbare än lagarna.

används mest av alla konster. Och det gör det möjligen till mer ok att acceptera att artisten är AI, då det endast är ett par minuter man spenderar på låten. Vidare går det även att avbryta genom att hoppa över låten helt eller bara sluta. Böcker och film är man mer investerad i, och beredd att lägga ner tid på. Därför är det svårare att avbryta en bok eller en film mitt i, då man investerat tid, energi och mental kapacitet.

Det gör att det känns mer ok att lyssna på AI-tillverkad musik, för att det ändå förbrukas så mycket av det. Samt att det låter ju som annan liknande musik, skillnaden är otroligt liten och endast musikälskare och audiofiler hör skillnad (jag är en av dem). Vi människor genomskådar lättare bild och text som är gjorda av AI än musik. Det gör att vi blir mer kräsna och inte har riktigt samma tålmod för det.

Vad är då juridiken i detta? Som

ovan nämnts blir det svårt att avgöra om vem som är skaparen av verket, vad verkshöjd är inom musik. Redan nu, när människor gör musik, är det svårt att avgöra då ackord, stämmor och tonföljder har använts i århundraden av kompositörer. Ed Sheeran har blivit stämd flera gånger för intrång i upphovsrätten, men har bevisat i domstol hur vanliga vissa melodier är och har vunnit sitt mål. Följden av de åtalerna är att han nu dokumenterar all sitt skapande för att kunna bevisa att det inte är intrång eller stöld av andras verk, utan hans egen kreativitet i stunden. Musikskapandet blir mer och mer komplext. Slutligen blir ju frågan allt kokar ned till, vem och vad gör din nästa favoritlåt?

TEXT Harri Korhonen

ILLUSTRATION AI

Rättegångar i Syrien

Den 18 november inleddes, i justitiepalatset i Aleppo, den första i en serie rättegångar av vikt för Syriens väg mot att bli en rättsstat. De åtalade misstänks för inblandning i de våldsamma händelserna vid Syriens kust i våras. Det var i mars 2025 som ett misslyckat uppror, utfört av anhängare till den störtade diktatorn Bashar al-Assad, följdes av urskillningslöst våld mot alawiter, den folkgrupp som Assad tillhör och som var favoriserad under hans regim. Över 1400 människor dömdes, främst civila alawiter. Personer från den nya regeringens säkerhetsstyrkor deltog i massakern. Fadel Abdulghany, jurist och grundare av Syrian Network for Human Rights, menar att det aldrig förut har hänt i Syrien att säkerhets- och militärpersonal blivit ställda till ansvar för sina gärningar. Därför är det extremt viktigt att så sker nu, säger han till nyhetssajten Syria Direct.

Bakgrundskontroller ska utredas

Eric Leijonram, generaldirektör på Integritetsskyddsmyndigheten (IMY), har fått regeringens uppdrag att föreslå hur reglerna om bakgrundskontroller ska styras upp. Frågan har diskuterats flitigt efter fall av bl.a. sexuella övergrepp i äldreomsorgen och kriminell infiltration av samhällsviktiga verksamheter. Mot intresset av kontroll t.ex. inför en anställning står individens integritet, vilket ställdes på sin spets i NJA 2025 s. 123 II. Där bedömde Högsta domstolen att ett databasföretag, som har utgivningsbevis enligt yttrandefrihetsgrundlagen, ändå med stöd av EU:s dataskyddsförordning GDPR kan förbjudas att lämna ut insamlade brottmålsdomar om de dömdas namn, adress eller personnummer är läsbart eller sökbart i databasen. Rättsfallet berörs i regeringens kommittédirektiv, som ger den blivande utredningen ett starkt fokus på uppgifter om vem som är dömd (eller misstänkt) för brott och nämner intresset att den som avtjänat sitt straff ska kunna återgå till arbetslivet. Därutöver nämner kommittédirektivet de särskilda kraven för behandling av känsliga personuppgifter enligt GDPR:s artikel 9, som inte handlar om brott och straff utan om bl.a. genetik, hälsa, sexuell läggning, politiska åsikter och religion. Även det är uppgifter som en beställare kan vilja veta om den enskilde och som ibland kan gå att sammanställa t.ex. utifrån civil- eller förvaltningsrättsliga domar.

När får polisen provocera?

Åtalet mot en 18-åring, som misstänks ha förberett en terrorattack mot Stockholms kulturfestival, har satt fokus på undercover-metoder i svensk brottsbekämpning. En polisman utklädd till IS-sympatisör fick 18-åringen att prata om sina planer, vilket enligt vice chefsåklagare Henrik Olin var värdefullt för att bedöma hans avsikter och inhämta bevis. Olin betonar för Ekot att metoden måste användas inom strikta ramar så det aldrig skapas en brottslig vilja som inte fanns från början. Åtalet sammanträffar med att utredningen "Särskilt provocativa åtgärder" (SOU 2025:109) lämnades till justitieminister Gunnar Strömmer enligt uppdrag från 2024. Bland

annat föreslås att polisen ska få köra bilar med fiktiva registreringsuppgifter, låtsas vilja köpa narkotika, och bekämpa sexualbrott mot barn genom fejkade lockbeten. Det ska krävas att provokationen är "av synnerlig vikt" för brottsutredningen. Justitierådet Stefan Johansson, som med hjälp av expertis från bl.a. SÅPO, Tullverket, IMY och Transportstyrelsen har lett SOU-utredningen, menar att polisens befogenheter inte ska utvidgas, däremot förtydligas. Det kan leda till att polisen vågar använda provokation i fler situationer än förut, säger han till Dagens Nyheter.

UTVECKLAS MED OSS

En plats för dig som vill växa – och göra verklig skillnad. Genom att arbeta tillsammans och innovativt har vi skapat oss en självklar plats i händelsernas centrum. Vill du bli en i teamet?

MANNHEIMERSWARTLING.SE/KARRIAR

FÖLJ OSS PÅ INSTAGRAM OCH LINKEDIN

FRÅGA ARBETSRÄTTAREN REBECCA

EU-domstolen ogiltigförklarade delar av minimilönedirektivet

REBECCA HENRIQUES arbetar som arbetsrättsjurist och förhandlare hos Almega som är Sveriges ledande arbetsgivarorganisation inom tjänstesektorn. Rebecca har juridikexamen och en fil.kand. i personal- och arbetslivsfrågor.

FRÅGA: Jag har läst att EU-domstolen meddelat dom angående minimilönedirektivet (C-19/23). Vad innebär domen?

SVAR: Tack för din högaktuella fråga!

Minimilönedirektivet

EU-domstolen konstaterade i en uppmärksammas dom den 11 november (C-19/23) att minimilönedirektivet i vissa delar strider mot EU:s fördrag. För Danmark som drev målet, med bland annat stöd av Sverige, betraktas domen som en delseger för den nordiska lönebildningsmodellen. Här kommer en kort bakgrund och därefter en genomgång av vad domen innebär.

Kort bakgrund

Syftet med minimilönedirektivet var att förbättra levnads- och arbetsvillkoren inom EU genom att fastställa en ram för att främja kollektivavtalsförhandlingar om lönesättning och garantera att lögstälönerna i EU-länderna inte blev alltför låga.

Direktivet mötte tidigt betydande kritik redan när EU-kommissionens

ursprungliga förslag till direktivet presenterades. Bestämmelser avseende löneförhållanden är enligt Fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (FEUF) artikel 153.5 uttryckligen undantagna från EU:s möjlighet att genom direktiv införa bindande minimikrav för medlemsstaterna. Kritiken var särskilt uttalad i länder som Sve-

rige och Danmark, där lönebildningen i huvudsak sker genom självständiga kollektivavtalsförhandlingar mellan arbetsmarknadens parter. I Sverige var arbetsgivare och arbetstagare, liksom regering och riksdag, eniga i sin kritik. På grund av denna kritik blev det antagna Direktivet om tillräckliga minimilöner i Europeiska unionen (EU 2022/2041) mindre långtgående än det ursprungliga förslaget.

Minimilönedomen

Efter att direktivet antogs 2022 väckte Danmark med stöd av Sverige talan vid Europeiska unionens domstol (CJEU) mot Europaparlamentet och Europeiska unionens råd, med yrkande om ogiltigförklaring av hela minimilöne-

direktivet med hänvisning till att det överträdde fördragets gränser. Man menade att EU gick för långt när minimilönedirektivet antogs, och att direktivet därför borde ogiltigförklaras i sin helhet. I både Danmark och Sverige sker lönebildningen genom kollektivavtal, inte genom lag.

I korthet innebär domen att Danmark och Sverige bara fick delvis medhåll av EU-domstolen. Minimilönedirektivet blir kvar, men de regler som innehåller en detaljerad lista om minimilön, och ett förbud mot nationella justeringar av minimilön ogiltigförklaras av domstolen.

Med andra ord avslog domstolen kravet på full ogiltigförklaring, men ogiltigförklarade vissa bestämmelser, närmare bestämt de delar av artikel 5 som definierar kriterier för fastställande och uppdatering av lagstadgade minimilöner (artikel 5.2 samt hänvisningen i artikel 5.1), liksom den del av artikel 5.3 som förbjuder automatisk indexering att medföra sänkning av minimilönen. Dessa delar ansågs utgöra ett otillåtet direkt ingripande i lönebildningen, det vill säga innehålla krav på

lönekomponenter vilka direkt inverkar på lönenivåerna. Ett område där EU saknar lagstiftningskompetens enligt 153.5 i FEUF.

Samtidigt bekräftade domstolen giltigheten av övriga huvudbestämmelser i direktivet, bland annat de delar som rör främjande av kollektivavtal och lönebildning genom kollektiva förhandlingar.

Beslutet den 11 november 2025 markerar därmed att även om EU:s sociala ambitioner erkänns, finns det tydliga gränser för hur långt EU kan gå när det gäller reglering av löneförhållanden - särskilt i länder med modeller baserade på kollektivavtal.

Läs mer

Domen hittar du här: CURIA -- Documents. Det är även möjligt att se inspelningen av när EU-domstolen avkunnar dom på EU-domstolens hemsida: Ingångssida - Europeiska unionens domstol - CURIA

TEXT Rebecca Henriques

FOTO Emilie Gustafson för Almega, (ovan) Pexels

Har du också en arbetsrättsfråga som du vill få svar på?
Mejla till arbetsratt@jurstud.com

Redo för ledningsgruppen?

Vi tror på att ge alla medarbetare möjlighet att växa i sitt yrke, påverka i sitt arbete och utrymme att vara sig själva. Därför låter vi en nyanställd sitta med vid varje ledningsgruppsmöte.

Som en symbol för att få ta plats runt bordet tog vi fram en specialtillverkad stol.

The Seat.

Vem är du och hur vill du utvecklas?

Starta din karriär på vinge.se/karriar

Alva Thörn

Biträdande jurist och advokat

vinge.se

